

دکتر سیدسجادی سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی جبرفت مطرح کرد؛

مجبور شدیم کاوش‌ها را تعطیل کنیم!

معرفی بیشتر کنارسندل با اعتبارات اندک امکان‌پذیر نیست ❁ یگان حفاظت شب‌ها هم حتما در کنارسندل گشت‌زنی کند

اسما پورزنگی آبادی ❁

پرونده فصل دیگری از کاوش‌های باستان‌شناسی کنارسندل بسته شد آن هم در حالی که باستان‌شناسان فرصت این را نیافتند تا یافته‌های جدید را به‌طور کامل از زیر خاک بیرون بیاورند.

دکتر سیدمنصور سیدسجادی و تیم‌اش طی ۴۵ روز کار در کنارسندل توانستند با حفاری در جایی که به گفته وی دورریز اشیای این شهر بوده تعداد زیادی اترمه‌ها و پیمانه و ابزارهای شمارشی و حسابداری پیدا کنند، همچنین به بخشی از دیوار دژ در مرتفع‌ترین قسمت تپه دست پیدا کردند و بدین ترتیب، احتمال وجود دروازه‌ای در بخش جنوبی دژ تقویت شد.

در یکی دیگر از کارگاه‌هایی که در کنارسندل فعال کردند به تعداد زیادی خمره بزرگ رسیدند اما چون اعتبارات مالی در اختیار نداشتند، همه این ترانسه‌ها را مجدد با خاک پوشاندند و کنارسندل را ترک کردند.

سیدسجادی - سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی کنارسندل جبرفت به فردای کرمان می‌گوید: با کمال تأسف، به دلیل نبود بودجه مجبور شدیم کار را تعطیل کنیم

او با توضیح درباره آنچه که در این فصل از کاوش‌ها انجام دادند تاکید می‌کند که با این بودجه‌ها و اعتبارات حداقلی، اگر در کنارسندل حفاری نشود بهتر است.

او از استاندار و همه مسئولان استان کرمان می‌خواهد از کنارسندل جبرفت حمایت کنند و این را هم می‌گوید که اگر اعتبار کافی برای فصل آینده نباشد دیگر نمی‌تواند به کنارسندل برگردد تا کارهای مقطعی انجام دهد یا مجبور شود کاوش را نیمه‌کاره رها کند.

در گفت‌وگویی که با دکتر سید سجادی داشتیم وی با یادآوری اینکه دیگر نباید منتظر اشیای جدید مشابه آنچه که در دهه ۸۰ از برخی محدوده‌های دشت جبرفت پیدا شد باشیم، گفت: «بعد از سیل دهه هشتاد خورشیدی بود که مردم و باستان‌شناسان متوجه شدند نه گنج که گنجینه گرانبایی در تپه‌ها و قبرستان‌های دشت جبرفت وجود دارد. با بیرون آمدن اشیای سنگ کلریت گرانبها با نقوش زیبا بود که اسم جبرفت بر سر زبان‌ها افتاد اما بنده بارها گفته‌ام به هیچ عنوان نباید انتظار داشت باز هم چنین اشیایی از دل خاک خارج شود چون تمام هم و غم مردم در هزاره سوم پیش از میلاد، زندگی پس از مرگ بوده و آنچه که به‌دست می‌آوردند پس از مرگشان در گورها گذاشته می‌شد؛ شاید زندگی روزمره ضعیفی داشته‌اند اما به زندگی پس از مرگ توجه فراوان داشتند و اشیای گرانبها همراه آن‌ها دفن می‌شد.»

وی افزود: «متأسفانه تمام گورستان‌های این منطقه یا چپاول شد یا توسط افرادی ناآگاه از بین رفت. بنابراین هر گروه باستان‌شناسی که در جبرفت کار می‌کند نباید انتظار چنین اشیایی داشته باشد مگر اینکه به صورت تصادفی گورستان جدیدی پیدا شود.»

سیدسجادی ادامه داد: «در مناطق مسکونی معمولا اشیایی (که در باور عموم به آن عتیقه می‌گویند) پیدا نمی‌شود بلکه ممکن است اشیای و مواد فرهنگی مطالعاتی مثل سرباره فلز، اثر مهر نیمه‌کاره و سفال شکسته و ... پیدا شود. بنابراین نه این‌بار و نه هیچ‌وقت دیگر در انتظار اشیای ناخوشایند.»

دیوار دژ

سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی

وی با بیان اینکه سه گمانه دیگر هم در بخش‌های دیگری از این محوطه زده شد، افزود: «ولی متأسفانه تا رسیدیم به جایی که کار اصلی می‌خواست شروع شود با کمبود بودجه مواجه شدیم و کار متوقف شد.»

سیدسجادی ادامه داد: «نیاز داشتیم تا حداقل ۴۰ روز دیگر کار را ادامه دهیم تا همه آنچه که به آن اشاره کردم به‌طور نسبتاً کامل از زیر خاک خارج شود ولی با کمال تأسف، به دلیل نبود بودجه مجبور شدیم کار را تعطیل کنیم.»

وی اظهار کرد: «پر کردن مجدد این گمانه‌ها و ترانسه‌ها لازم بود حتماً انجام شود و انجام دادیم چون اعتبار نداشتیم این ترانسه‌ها را حفاظت کنیم بنابراین تنها راه حفاظت پر کردن مجدد آن بود.»

وی خاطرنشان کرد: «در صورت تداوم حفاری مشکلی ایجاد نمی‌شود چون روی نقشه‌ها علامت‌گذاری شده و خالی کردن آن زمان زیادی نمی‌برد.»

سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی کنارسندل جبرفت با تاکید بر اینکه متأسفانه مجبور شدیم وسط کار، کاوش را متوقف کنیم، گفت: «گرچه تمام زمان مجوز یعنی ۴۵ روز را حفاری کردیم ولی حداقل ۴۰ روز دیگر باید کار می‌کردیم تا مقدار بیشتری از این آثاری که اشاره کردم از زیر خاک خارج شود. الان اما مثل این می‌ماند خانه‌ای با نقشه‌های زیبا ساخته باشید ولی سقف آن را نسازید!»

ابزارهای حسابداری

سیدسجادی ادامه داد: «کار در کارگاهی که محل دورریز بود خیلی خوب پیش رفت. در اینجا قطعات بسیار زیادی شاید ۷۰۰،۸۰۰ قطعه ظروف شکسته که ظروف پیمانه بودند را پیدا کردیم. پیمانه‌ها سفالی و در شش اندازه مختلف هستند. همچنین، مقدار زیادی اترمه‌ها و ابزارهای شمارشی و حسابداری در این محل پیدا شد اما متأسفانه این اشیای با قدری فرسوده بود که جز چند قطعه، بقیه آن غیرقابل برداشت بود و ما تنها روی سطح زمین توانستیم آن را مشاهده و مستندسازی و عکس‌برداری کنیم.»

وی بیان کرد: «اینجا کارگاه مهمی است چون براساس این آثار لاک و مهر است که به بسیاری از مسائل بازرگانی و اقتصادی پی می‌بریم. با استفاده از نقوشی روی آن وجود دارد هم می‌توانیم به ارتباطات این منطقه با سایر مناطق در ایران یا خارج از ایران پی ببریم.»

خمره‌های بزرگ

سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی کنارسندل جبرفت گفت: «در یکی دیگر از کارگاه‌ها بقایای خردشده خمره‌هایی که حدود ۹۰ سانتی‌متر بلندی و حدود ۸۵ سانتی‌متر قطر دارند را پیدا کردیم. در این خمره‌ها معمولا غلات یا سایر مواد موردنیاز روز نگهداری می‌شده است.»

خطر مصادره تمدن جبرفت

سیدسجادی با تاکید بر حمایت پژوهشگاه میراث‌فرهنگی از کاوش‌های باستان‌شناسی کنارسندل گفت: «در استان کرمان هم استاندار و مسئولان رده بالا باید از این کاوش‌ها حمایت کنند. پولی که ما نیاز داریم پول خرد شرکت‌های بزرگ است!» وی افزود: «اگر بخواهیم فرهنگ جبرفت و کرمان و ایران را معرفی کنیم باید اعتبارات و اقدامات کافی داشته باشیم.»

وی ادامه داد: «اینکه آثار این تمدن در آینده به اسم کشورهای دیگر ثبت شود، خطری خیلی جدی است. همین الان کشورهای به خصوص همسایه‌های جنوبی با وجود زحمات دکتر مجیدزاده و تیم‌شان دارند در این زمینه تلاش‌هایی می‌کنند. مقالاتی را می‌بینم که می‌گویند آثاری مربوط به کشورهای عربی جنوب خلیج فارس یا افغانستان یا ترکمنستان است. ما برای اینکه جبرفت را معرفی کنیم باید پول داشته باشیم.»

وی اظهار کرد: «برای انجام کاوش‌ها نیاز به ۱۵۰ کارگر و ۲۰ کارشناس داریم. نمی‌شود وسط کار مدام دست دراز کنیم که پول کارگران را بدهید.»

سرپرست کاوش‌های باستان‌شناسی کنارسندل جبرفت بیان کرد: «از استاندار محترم کرمان و پژوهشگاه میراث‌فرهنگی و سایر مسئولان استدعا می‌کنم اعتبار لازم برای فصل بعدی کاوش‌ها را تأمین کنند آن هم از دو، سه ماه قبل از شروع کار؛ تا در روند انجام حفاری فکر و تمرکز ما فقط روی کار باشد نه اینکه دنبال تأمین اعتبار باشیم.»

وی تاکید کرد: «اگر می‌تواند اعتبار را تأمین کنند من تا جایی که وسعم برسد هستم ولی اگر این‌طور نباشد نمی‌توانم ادامه بدهم.»

شاید پاییز آینده

سیدسجادی در پاسخ به این پرسش که اگر اعتبارات تأمین شود از چه زمانی فصل بعدی کاوش‌ها آغاز خواهد شد؟ گفت: «با توجه به شرایط آب‌وهوایی جبرفت اگر اعتبار کافی باشد بهترین زمان اول مهرماه سال آینده است.»

وی با یادآوری اینکه مجوز هر فصل از کاوش معمولاً ۴۵ روزه است، افزود: «من می‌توانم برای کنارسندل مجوز بیش از ۴۵ روز بگیرم و حدود سه ماه بی‌وقفه کار باستان‌شناسی در جبرفت انجام دهیم البته نباید دغدغه اینکه پول بنزین ماشین و دستمزد کارگران چه شد را داشته باشیم.»

تاکید بر حفاظت

این باستان‌شناس در پاسخ به این پرسش که در مدتی که در جبرفت نیستید آیا یگان حفاظت به خوبی فعال هست؟ نگرانی در این خصوص ندارید؟ اظهار کرد: «مسائل حفاظتی در حوزه اختیارات من نیست ولی تمام سفارش‌های لازم را داشته‌ایم.»

وی افزود: «در زمانی که در جبرفت بودیم، در یکی از گمانه‌ها چند تکه استخوان در کنار یکی از خمره‌ها بود. شب کسی به خیال اینکه اینجا قبری است و داخل آن اشیایی وجود دارد کندوکاو کرده بود.»

وی ادامه داد: «یگان حفاظت باید شب‌ها هم حتما در کنارسندل گشت‌زنی داشته باشد. تاکنون یگان بد عمل نکرده ولی باید تلاش بیشتری برای حفاظت از کنارسندل داشته باشند.»

خبر

مدیرکل میراث‌فرهنگی استان
خبر داد؛

احداث جاده ۲۰ کیلومتری در بیابان لوت!

گروه جامعه: مدیرکل میراث‌فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان کرمان درباره سرمایه‌گذاری جدید هواپیمایی ماهان در بیابان لوت گفت: «شرکت هواپیمایی ماهان به‌عنوان یک سرمایه‌گذار توانا که رویکرد علمی با مطالعه و تحقیقات جامع به حوزه گردشگری دارد به کویر لوت ورود کرده است.»

سعید شاهرخی با بیان اینکه بیابان لوت در سه سطح سبز، نارنجی و قرمز تعریف شده است، افزود: «تا سال گذشته سطح سبز(محل اجرای طرح‌ها و توره‌های گردشگری) فقط از محدوده شهداد تا نهبندان بوده است و سطح سبز زیادی وجود نداشت تا میراث‌فرهنگی به شرکت‌ها و دفاتر گردشگری اجازه دهد توره‌های ساماندهی شده را به این مناطق وارد کنند.»

وی توضیح داد: «از ماه گذشته محدوده سطح سبز بیابان لوت در حوزه کرمان گسترش پیدا کرده و رودشور، دریاچه نمک و گندم بریان جزو محدوده سبز قرار گرفته است. برای دسترسی از طریق مسیر واحد به منطقه گندم بریان و دریاچه نمک، جاده دسترسی با حفظ الگوهای میراث جهانی به طول حدود ۲۰ کیلومتر توسط هواپیمایی ماهان اجرا می‌شود.»

به گزارش ایرنا کرمان، مدیر کل میراث‌فرهنگی کرمان ۹ دی‌ماه در ادامه اظهاراتش بیان کرد: «باید در محدوده سبز کویر لوت ماندگاری گردشگر اتفاق بیافتد و خدمات به گردشگران ارائه شود؛ یکی از مشکلات بیابان لوت این است که هر فرد خدمات را با خود می‌برد و این باعث آسیب رساندن به عرصه بیابان می‌شود، که این ساماندهی خدمات یکی از توافقات ما با هواپیمایی ماهان است.»

اگر بخواهیم یک اثر جهانی یا ملی به ویژه کویر را حفظ و نگهداری کنیم، چاره‌ای جز انتقالی شدن آن نیست و این نسخه شفاف‌بخشی برای ثبت آثار ملی و جهانی از جمله کویر لوت به شمار می‌رود.

وی با اشاره به ضرورت برنامه‌ریزی برای ایجاد ارزش افزوده در مورد بناهای ثبت ملی و جهانی تاکید کرد: «هر اثری که در دنیا ثبت جهانی یا ملی می‌شود، ارزش افزوده پیدا می‌کند، اما در کشور ما این موضوع بر عکس است و به محض ثبت در ایران، آن اثر افت پیدا می‌کند و پیرامون آن نیز چالش‌ها و مشکلاتی می‌شود که نگاه‌های حداکثری و حداقلی در رابطه با خود اثر ثبتی و محدوده آن وجود دارد.»

دستورالعمل کامل لوت

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمان با بیان اینکه بیش از ۷۵ درصد کویر لوت در این استان قرار دارد تصریح کرد: برای کویر لوت دستورالعمل کاملی وجود دارد که از طرف وزارت میراث فرهنگی به دستگاه‌های دیگر نیز ابلاغ شده است. وی ادامه داد: ساختار وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی هنوز به طور کامل شکل نگرفته است و پایگاه میراث جهانی لوت نیز ساختار اداری ندارد و همین مشکلاتی برای افراد به وجود می‌آورد.

چند پرسش انتقادی

پیرو انتشار اظهارات مدیرکل میراث‌فرهنگی استان کرمان، معین افضلی - مدیر سابق پایگاه لوت در کرمان در یک استوری در صفحه شخصی خود در اینستاگرام خطاب به شاهرخی نوشت: «یعنی ۲۰ سال است که اشتباه به گندم بریان می‌رویم؟ شما از کدام مسیر رفتید که ۲۰ کیلومتر شده، شاید هم ۱۲۰ کیلومتر جاده زدند؟!». وی افزود: «کار به طرح ماهان ندارم. مگر اول طرح نباید به میراث‌فرهنگی ارائه شود و بعد به شورای فنی یا شورای راهبردی برود و بعد از دریافت مجوز شروع کنند؟». وی ادامه داد: «وقتی ضوابط می‌گوید ممنوع است، شما چطور طرح را به شورای فنی می‌برید؟».

افضل‌ی سپس نوشت: «چه زمانی مسیر سبز شد ما خبردار نشدیم؟ کی به آژانس‌های مسافرتی ابلاغ کردید؟ دستورالعمل کامل لوت را که ما نوشتیم، هرگز نه مصوب شد و نه ابلاغ.»

وی اضافه کرد: «طرح ماهان را چطور تشریح کردید؟ هنوز که طرحی به میراث‌فرهنگی ارائه نکرده‌اند!».